

УДК 792:323.2]:[316.7+330.341.1]](477)"20"(045)

SOCIO-CULTURAL CHANGES IN UKRAINE AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY AND THEIR IMPACT ON THE FUNCTIONING OF THE THEATER**СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗМІНИ В УКРАЇНІ ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕАТРУ**

Slutskiy Vitalii / Слуцький В. С.

<https://orcid.org/0000-0002-8514-1376>

post-graduate student / аспірант

кафедри організації театральної справи імені І. Д. Безгіна

Київський національний університет театру, кіно і телебачення

імені Івана Карпенка-Карого

Київ (Україна)

department of Theater Organization named after I. D. Bezgin,

Kyiv National I.K.Karpenko-Karyi University of

theatre, cinema and television

Kyiv (Ukraine)

Анотація. Функціонування українського театру обумовлюється в тому числі і здійсненням державної політики органів виконавчої влади та держави в цілому з метою сприяння його розвитку. Проте не можна оминати без уваги той факт, що на здійснення державної політики у театральній сфері впливають зокрема соціокультурні зміни. Варто зауважити, що соціокультурні зміни в суспільстві України не залишають без свого впливу жодну галузь та відповідно вимагають швидкого реагування та адаптації до змін. Здобуття Україною незалежності здійснило значні корективи тогочасного суспільства кінця ХХ століття. Щодо ж ХХІ століття то воно стало новим початком технологічного прогресу та розвитку усіх сфер суспільства, а також появою нових проблем які також впливали на театральне життя. Метою даної статті є здійснити дослідження театральної діяльності на початку ХХІ століття через призму впливу соціокультурних змін.

Ключові слова: театр, український театр, соціокультурні зміни, глобалізація.

Вступ.

Функціонування українського театру обумовлюється в тому числі і здійсненням державної політики органів виконавчої влади та держави в цілому з метою сприяння його розвитку. Проте не можна оминати без уваги той факт, що на здійснення державної політики у театральній сфері впливають зокрема соціокультурні зміни. Варто зауважити, що соціокультурні зміни в суспільстві України не залишають без свого впливу жодну галузь та відповідно вимагають швидкого реагування та адаптації до змін. Здобуття Україною незалежності здійснило значні корективи тогочасного суспільства кінця ХХ століття. Щодо ж ХХІ століття то воно стало новим початком технологічного прогресу та розвитку усіх сфер суспільства, а також появою нових проблем які також впливали на театральне життя.

Метою даної статті є здійснити дослідження театральної діяльності на початку ХХІ століття через призму впливу соціокультурних змін.

Виклад основного матеріалу.

Український театр з початку його формування стикався з тяжкою політикою проти нього та боровся за своє існування. Незважаючи на те, що Україна стала

незалежною державою та на розвиток суспільства у ХХІ столітті, всі соціокультурні зміни здійснювали вплив на життя театру. Зокрема це проявлялось, як і в поліпшенні роботи театрів на певному етапі так і ускладнення їх функціонування.

На початку ХХІ століття ситуація у суспільстві України характеризувалась певною ознакою, які були спричинені швидким темпом глобалізаційних процесів та технологічних змін, зокрема до яких віднесли: політичність, соціальність, поліетнічність. Дані ознаки дозволяли визначити дане століття, як століття реформування багатьох галузей, що визначало світові тенденції [1, с. 71-73].

На думку значної кількості вчених саме соціокультурні зміни породжують невпевненість суспільства у майбутньому та певну непередбачуваність глобалізаційних процесів. Також не можна не зауважити, що питання соціокультурних змін та їх впливу на сфери життя людства є маловивченими та потребують подальших розробок. Особливості соціокультурних трансформацій в Україні полягають у відсутності єдиного спрямування таких змін. Зокрема на думку Є. Борінштейна «особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства полягають не в перетворенні (це характерно для всього світового співтовариства в цілому), а в тому, що ця трансформація проходить на диво «високоактивно»». Тобто всі соціокультурні трансформації, що відбуваються в Україні на початку ХХІ століття є нестабільними, що спричиняє хаотичний стан суспільства. Трансформаційні процеси впливають та змінюють несинхронно усі сфери життя людини та характеризуються розвитком протилежних тенденцій універсалізації і диференціації, однополярності й багатополярності, зіткнень і примирень, інтеграції і дезінтеграції. Однією з рис соціокультурних змін стала корумпована система, що призводить до зубожіння всієї культурної системи українського суспільства. Боротьба з такою засадою дозволить відродити суспільну культуру та сприяти подальшій інтеграції розвитку. Не можна не зауважити, що соціокультурні трансформації залежать від ситуації в країні, а саме стану політичної, економічної та культурної системи держави [2, с. 86-88].

Соціокультурні зміни ХХІ століття внесли значні зміни у діяльність театрів, які зруйнували всі стереотипи про сценічне мистецтво та запровадження різноманітних технологій, що дозволило увиразнити художнє мистецтво та його сценічний простір. Технологічний прогрес дозволив використовувати мультимедійні засоби для створення мультимедійних вистав, нових образів, набуття нових змістів, створення нових орієнтирів та змінилась динаміка вистав (класичний варіант змінили віртуальна реальність, інтерактивність). Технологічні трансформації театральної діяльності відкрили нові можливості для усіх учасників процесу створення театральної вистави. До прикладу, художник по костюмах отримує можливість проектувати одяг для героїв театральних вистав. Проте неможна не зауважити, що технологічні інтеграції в театральній діяльності потребують значних фінансових витрат, що безумовно на пряму залежить від фінансування театрів державної та їхньої можливості самостійно забезпечувати свої витрати (напряму залежить від кількості проданих квитків на вистави) [3, с. 34].

Ще однією соціокультурною зміною, яка спричинила занепад багатьох сфер, зокрема і театральної діяльності, економічна криза. Неефективність економічних реформ призвели до зменшення суми державних видатків у культурній сфері. Переважна більшість українських театрів перебувала на державному фінансуванні і відповідно економічна криза змушувала їх зменшувати свої витрати, кількість акторського складу, режисерів, що в подальшому навіть могло призвести до зачинення театрів та переміщенням творчих колективів закордон (є негативним фактором, оскільки припиняється розвиток українського сценічного мистецтва).

Також не можна не вважати вагомою соціокультурною зміною законсервування радянської системи театрів та призупинення розвитку української театральної діяльності. Театральне мистецтво втрачало сенс, тобто втратило свою суспільну значимість та театральні постанови не змушували глядача думати про важливі проблеми тогочасного суспільства [4, с. 20-21]

Повертаючись до технологічного процесу, варто зауважити, що з початком пандемії COVID 19 та запровадженням локдауну театри не могли приймати в себе глядача, що стало економічною проблемою. Проте творчі колективи знайшли вирішення за допомогою технологій діджиталізації, яка дозволяла відвідувати театральні вистави онлайн. Та був створений арт-проект «Театр 360 градусів» головною ідеєю якої є доступність театру та розширення аудиторії глядачів. Театр імені Івана Франка під час локдауну відкрив доступ до архівних записів вистав. Національна оперета України транслювала онлайн вистави. Одеський театр музичної комедії ім. М. Водяного зробив онлайн театр на своїй сторінці у соціальній мережі [3, с. 35].

Висновки.

Соціокультурні зміни XXI століття здійснили значний вплив на функціонування та діяльність українського театального життя. Технологічний прогрес вніс позитивні зміни та дозволив удосконалити театральну виставу, зробивши її інтерактивною та мультимедійною, що підвищило в свою чергу зацікавленість глядача. Проте не всі соціокультурні трансформації принесли позитив, оскільки економічна криза спричинила занепад певною мірою українського театру та знецінила роль мистецьких колективів у розвитку української театральної культури. Театральні вистави у певний момент втратили свою сутність, через зубожіння нових думок і нових талантів.

Список використаних джерел

1. Ігнатенко Н. Світові тенденції соціокультурних змін та їх вплив на модернізаційні процеси в освіті. *Витоки педагогічної майстерності*. 2021. № 28. С. 70–75. URL: <https://sources.pnpu.edu.ua/article/view/250347/247919>.
2. Шевченко М. Сучасні соціокультурні зміни як чинник культурної політики держави. *Science Review*. 2018. Т. 5, № 12. С. 85–89. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/287899>.
3. Дерман Л., Кобилянська М. Театральне мистецтво як засіб соціокультурної комунікації в епоху цифрових технологій. *Гуманітарний корпус*. 2020. Т. 1, № 37. С. 33–36.

URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34224/Derman_Kobylynska.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

4. Денисюк К. Соціокультурний аспект розвитку театрального мистецтва в незалежній Україні: магістерська робота. Івано-Франківськ, 2023. 68 с.
URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/18962/Denysiuk_fpis_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

References

1. Ihnatenko N. Svitovi tendentsii sotsiokulturnykh zmin ta yikh vplyv na modernizatsiini protsesy v osviti [World trends in socio-cultural changes and their impact on modernization processes in education]. Vytoky pedahohichnoi maisternosti [The origins of pedagogical skill]. 2021. № 28. S. 70–75.

2. Shevchenko M. Suchasni sotsiokulturni zminy yak chynnyk kulturnoi polityky derzhavy [Modern socio-cultural changes as a factor in the cultural policy of the state]. Science Review [Science Review]. 2018. Т. 5, № 12. S. 85–89.

3. Derman L., Kobylinska M. Teatralne mystetstvo yak zasib sotsiokulturnoi komunikatsii v epokhu tsyfrovyykh tekhnolohii [Theatrical art as a means of socio-cultural communication in the digital age]. Humanitarnyi korpus [Humanitarian Corps]. 2020. Т. 1, № 37. S. 33–36.

4. Denysiuk K. Sotsiokulturnyi aspekt rozvytku teatralnoho mystetstva v nezalezhnii ukraini [Socio-cultural aspect of the development of theatrical art in independent Ukraine] : mahisterska robota [master's work]. Ivano-Frankivsk, 2023. 68 s.

Abstract. *The functioning of the Ukrainian theater is conditioned, among other things, by the implementation of state policy of executive authorities and the state as a whole in order to promote its development. However, one cannot ignore the fact that the implementation of state policy in the theatrical sphere is influenced in particular by socio-cultural changes. It is worth noting that socio-cultural changes in Ukrainian society do not leave any industry without their influence and, accordingly, require rapid response and adaptation to changes. Ukraine's independence made significant adjustments to the society of the late twentieth century. As for the 21st century, it was a new beginning of technological progress and development in all spheres of society, as well as the emergence of new problems that also influenced theatrical life. The purpose of this article is to study theatrical activity at the beginning of the 21st century through the prism of the influence of socio-cultural changes.*

Keywords: *theater, Ukrainian theater, socio-cultural changes, globalization.*